

Dødsdommen mot Kirsten Andersdatter Stenløs, 1697 –

Romsdal sorenskriveri, Tingbok 1A 10, 1728-1732, [sidene 122-124](#)

Anno 1731 d. 19 Marti blef efter Monsr: Iver Johan Tybrings paa Sin Principals Kongl. Majst: foged Sr Børge Eegs vegne til VelEdle og Velb: Hr Amtmand Michael Vorm af Dato Molde d. 14 Feb: 1731 giort anmodning og derpaa velbnte:¹ Hr Amtmandens gifne Resolution af Same Dato en Extraordinaire ting holdt paa Molde ladestæd udi Sr Jacob Johansen Schultzis huus, for hvilket bemte: foged hafde ladet indstefne et Qvinde menniske ved nafn Kirsten Andersdatter 34 Aar gl. fordi hund hafde med en Soldat Amund Amundsen begaaet lejermaal faaet et utidig foster og dermed i Løn denne Omgaaet.

Overværende Kongl: Majsts foged Sr Børge Eeg og 8te ædsvorne Laugrettis mend Nemlig.

Søren Ols. Aspehol		Ole Nils. Øverland
Ole Knudsen ibid,		Peder Nils, ibm
Knud Hovers Fugelset		Ole Peders. Tøndergaard
Villum Peders. Berg	og	Ole Børges. Lergrovigen.

Bemte: Memorial med paategnede Resolution Lyder som følger til Sagens oplysning vare indstefnte Aage Pedersen og hans Kone, Aslak Gunders. og hans Qvinde, Siur Stoché og hans Kone, Saa og hendes foreldre Anders Ols. Stenløs og hans Qvinde Ragnild Jonsdatter. Derefter blev Qvindfolket for Retten fremstillet, med Spørsmål om hun til dette ting lofl. var Stefnt, dertil hun Svarede ja ligeledes var indstefnt, Soldaten Amund Amundsen Lie, til at Anhøre bemte: Kirsten Andersdattirs bekiendelse, som og saa Sagde sig lofl. at være Stefnt.

Og blef da bemte: Kirsten Andersdatter tilspørt af Retten.

1) Naar hun med bemte: Amund Amunds. Hafde haft legemlig Omgjengelse.

Resp:² Der til hun svarede at det første Gang var ved St Hans dags tider 1728

2) Hvor det skede.

Resp: Paa Aage Pedersens loft, hvor de da begge tiende.

3) Hvor lenge hun holdt paa med slig lefnet før end hun forname at være med barn.

Resp: Imod Jule tider Samme Aar

4) Om bemte: Soldat hafde til slig omgjengelse formaaed hende ved Egteskabs løfter.

Resp: Dertil hun svaret ja.

5) Hva tid hun Aborterte efter hende foregivende

Resp: Ved Kyndelsmesse tider³.

6) Hvor hun var da hun foer ilde

Resp: Hos Siur Stokke, som hun da tiende.

7) Om nogen var hos da hun foer ilde.

Resp: Nej.

8) Hva tid om Dagen alt Skede og paa hva Sted.

Resp: Om aftenen eller Natten Kunde hun ej Sige forvisst, men laa da i Siur Stockes Sengeleie.

9) Om hun Raabte eller Bad nogen kome til Sig, da hun havde faaet det enten Madfader eller Madmoder eller nogen Anden af folkene.

Resp: Nej. Hun sagde det ikke til nogen i hvor vel der Stedse gikk folk ud og ind.

10) Hvorledes dette hendes utidige foster Saae ud

Resp: At hun ikke Saae efter hvorledes det saae ud, førend 2de dage derefter Som var Onsdagen.

11) Hvorledes hun da befant det.

Resp: Hun kunde ikke sige enten det var Dreng eller Pige men hafde saavidt meniskelig Skabning.

12) Hvor stort det var

Resp: Et spand lang⁴.

13) Om det hafde haar og negle

Resp: Nej

14) Hvor hun gjorde deraf da det var fremkomet

Resp: Hun svøpte det ind i et Klede og lagde det i sin Kiste efter det hafde ligget i Sengen hos hende i forbenevnte 2de Dager og Nedder.

15) Hvor lenge det laae i Kisten.

Resp: Fra Kyndelsmesse til Sommernatten som er den 14 Ap:

16) Om hun ikke imidlertiid lod nogen vide hvorledes med hende Ganget var

Resp: Nej ikke før hun fik fat paa Soldaten Amund Amunds: som hun hafde skiket bud efter hvilket og saa var ved Somernats tider.

17) Om da hun hafde faaet fat paa ham og saa gaf ham til Kiende at det Saaledes med hende var angaaet.

Resp: Ja Nere ved Stokkenøstet i fieren hafde hun givet det til Kiende.

18) Hvor hun gjorde Siden af dette utidige foster

Resp: efter Soldatens befaling og Raadføring hafde ført det til Kleve Kirkegl! Lagt det Ned udi et lidet plag paa Jorden og kast en fel derover.

19) Om hun kunde vide steden hvor det var

Resp: Hun viste vel steden men Siden hun et aar derefter Skulde see om det Enda var til stede heller nogen lem deraf, Saae og fant hun aldeles Slet intet.

20) Hvem hun først, foruden Soldaten, derefter hafde aabenbaret, Sin utidige fødsel

Resp: Til Siur Stokke hendis huusbond.

21) Hva hende drev til det for ham at aabenbare

Resp: Hendes Samvittighed, saa som hun ikke havde Roe hverken, Nat eller Dag, thi barnet alle tiider kom hende for i Søfne og bad Sig saa forlof at Sin Madfader, for at drage till Molde at foreholde Soldaten det som hende hafde lovet Egteskab.

22) Om hun ikke visste hvad aarsag der kund vær til at hun Saaledes fore ilde, om hun enten hafde sprungen højt ned, uforvarends faldt, Stødt Sig, blevet forskrekket eller ved ulofelige midler dreved det fra Sig

Resp: Ney.

23) Om hun kunde formerke at fosteret da hun hafde det i livet var blevet qvigt

Resp: Nej.

24) Om hun Siden hun fore ilde hafde haft med bemte: Amund Amunds. at bestille

Resp: Det kunde hun ikke negte.

25) Om hun visste, hvor mange Gange det hafde været

Resp: Nej.

26) Om hun før, imidlertid dette Passerede eller Siden har haft med nogen at bestille

Resp: Ney.

27) Hvor hun drog hen efter at hun hafde fart ilde

Resp: Hos Siur Stokke aaret om, kom siden i tjeneste hos Aslak Gunders. hvor hun forblef et halft aar. Der fra til Obristinde Storm, hvor tidt bemte: Soldat tiente, og forblef der indtil hun blef paagribende.

28) Hva hun hafde tenkt med det at hun saa lenge for dulte fosteret og det ikke for nogen vilde aabenbare

Resp: Ikke andet end hun vilde gjemme det ind til hun fik talt og Raad ført Sig med ham, videre kunde hun ikke give nogen forklaring om.

29) Om hun ikke visste at have gjort det i den forøvede uloflige fremfart og hvad Straf hun i saa fald var undergiven

Resp: Jo var ogsaa derfor saa utaalmodig og kunde ingen Roe faae.

Derefter blev Soldaten Amund Amunds. fremkaldet, om hand noget til forberørte Spørsmål og qvindemenniskens gjorde bekiendelse hafde at ind vende. Bmte: Soldat fremstod for Retten, og kunde ikke negte for det 1te jo at have haft legemlig omgiengelse med bmte: Kirsten Andersdatter, 2: at hun og saa hafde givet ham til kiende at hun var med Barn, ligeledes at hun hafde faret ilde, 3: Om hand befalede hende at kaste fosteret paa Kirkegaarden, der til hand Svarede nej. 4: Om hand ikke hafde lovet hende før og imedens dette paastod Saavel som efter Egteskab. Resp: Dertil hand svarede at hand ikke hafde lovet hende det, mens hafde hand Saa hende Skulde hand igien forene hende!

Siden blev paraabt Aage Pedersen og hans Kone for efter foregaaende Stefnemaal at tilsvare, om de noget til Sagens opliusing vare vidende. Dertil Morten Lyng paa begge vegne, Som befuldmegtiged Svarede at de om slig deris adferd ej noget var vidende, men alt Saadant demem ganske ubekant, at være Skeed mens de vare i deris tieniste.

Nok fremkaldt Siur Stokke |: som hun tiende da hun foer ilde :|⁵ som efter aflagde Eed for klarede, at dog indbmte: qvindfolk skulde fart ilde var ingen udi hans huus, deraf vidende, ej heller hans Qvinde som ikke hafde seet Ringeste tegn til sligt udi den seng som oftbmte: Kirsten Andersdatter hafde ligget, mens fik det først at vide i 1729 da imidlertiid oftbmte:⁶ Kirsten Andersdatter skikede bud med Siurs Kone til bmte: Siur bedende, at hand, vilde kome til hende, hun vilde tale ved ham. Da hand kom begierte hun at hand skulde gaae till Amund Soldat, tale med ham, og gjøre sin flid til, at Amund vilde holde sit Egteskabs løfte som hand hende havde lovet, Saa og tillige bekiente for merbmte: Siur, at hun hafde fart ilde da hun var i hans tieniste. Resp: Dette svarede Siur til ieg Gjør det ikke thi ieg ved ikke af hvad imellem eder har hafft, mens vil du, skal ieg Sige det til Knud Skalde og din egen fader som begge ere prestens medhielpere. Dertil svarede hun: nej. Gjør det ikke, ieg bekiender det ikke for nogen menneske mer her i Verden, hvorpaa indbmte: Siur da hand var gaaet fra hende slog sig denne Tanke det er ikke got for mig at aabenbare slig Sag Saasom ieg intet vidne har derpaa, ej heller sier det har Skeet nogen Kiends gierning. Lod sig saa ej ydermere dermed merke i frøgt for slig ubeviste Sag, sig Selv Skade at kunde paaføre. Retten tilspurde Siur Stokke om Kirsten Andersdatter jo var ved sin fulde forstand da hun det af ham var begierende? Vidnet dertil svarede jo, mer var ham ej bevist ej heller hands qvinde.

Derefter blev fremkaldet Aslak Gundersens Kone Karen Johansdatter som under Eed forklarede at da bmte: qvindemenniske tiende hos hende nestafvigte⁷ aar 1730, laae hun syg hos indbmte: vidne og da aabenbarede for hende at hun hafde fart ilde, da vidnet sagde til hende er det Sant Saa bekenit det for eders prest. Kirsten svarede: ieg frygter for Amund Amunds. driver mig til løgn, laae saa siden Stedse jamrende Sig og Græd.

Retten derefter fik anledning at tilspørge Soldaten Amund, om hand visste noget hvor ved hand, hendes, Kirsten Andersdatters, kiendelse kunde gjøre til løgn, Resp: Ney.

Efter gjorde Examination tilspurde Retten Qvindfolket Kirsten Andersdatter om hun noget til sin frælse hafde at Producere, dertil hun svarede ney, ligeledes Soldaten Amund Amunds.-

Fogden Satte i rette at efterdi Qvindemennisket Kirsten Andersdatters utvungne og frivillig her for Retten haver bekient at have fød et foster som har hafft menneskelig Skabning og det ikke for noegen aabenbaret i saa lang tid lat hun da efter lov: 6te bogs 6te Cap: 8te art: Bør Straffes, og derefter var Dom begierende

Eragtet

Sagen optages til Doms til Eftermiddag klokken 6 da den skyldige, saavel som laugrettet haver at indfinde sig same at anhøre.

Da Saaledes blef

Afsagt

Denne Kirsten Andersdatters frivillige bekiendelse, overbeviser hende noksom hendes uforskamede og uchristelige forhold og fremfart, idet hun Saa lang tid har Drevet Slig uskikelig lefnet, med Soldat Amund Amunds. Lie, Saa vel førend hun blef med barn som efter at hun med Same Aborterede, hvilket hun Saa lang tid holt Gedult⁸ uden at lade nogen enten faae at vide, hvorledes det med hende hafde Gaaet, eller at faae fosteret at See, Som om dets Skabning og vext kunde være vidende mens tvert imod gjemte det bort og fordult det herved 2 maaneder udi Sin Kiste, tog det Siden derfra og kastet det paa Kleve Kirkegaard uden at grave det ned i Jorden, saa got som for Svin og hunde af hvilke det venteligt |: Siden ingen tegn dertil er fundet :| er blevet opædt, har ej heller kundet give Ringeste Aarsag til hvorved hun var Komen til Skade og født, efter hendes Sigende, det utidige foster, mens har siden fødselen, med bnte: Soldat udi omnevnte uchristelige lefnet fremturet, uden for nogen Anden, hva hende var Vederfaret, at vilde Aabenbare, førend hun kom i tvil om, at dito Soldat ikke Skulde vilde holde det Egteskabs løfte, hand hende hafde gjort, hvorføre hun tenkte ved forseelsens Passages Aabenbaring at skulde bringe ham paa andre tanker, men som hun, et menneske der er kommen til skiellig forstand og nu 34 aar gl: vel kunde vide |: det hun og Selv har tilstaaet :| hvad Straf paa slig mishandling vilde paafølge, alt Som Kiendes for Ret understaar denne Ret sig ikke, hendes velfortiente Straf imod lov rett at lide mens tilkiende hende som den, der med sin bemte fødsel udi dølsmaal har omgaaet og ikke brugt de ordentlige beskikede midler men og lade fosteret for kome, efter lov: 6te bogs, 6.Cap 8te artlr: og foregaaende 7 artl: at Straffes, Neml. At miste sin hals og hovedet settes paa en Stage.

---

¹ Forkortelsen bnte: og Bemte: står for bemeldte, dvs. meldte/forannevnte.

² Resp. = Respons/svar. Forkortes noen steder til kun "Rp", men er her konsekvent transkribert som "Resp:"

³ Kyndelsesmesse var (som alltid) 2. februar i 1729, og en onsdag. Da må fosteret ha kommet mandag 31. januar.

⁴ Spann brukes vel helst om vekt, eller volum. Mulig hun sammenliger med et spann, eller kanskje er det en dansk formulering: *noget (forholdsvist) smaat, af ringe størrelse, udstrækning.*

⁵ Tegnene |: og :| markerer en innskutt bisetning.

⁶ Oftbnte: = ovenfor bemeldte, dvs. nevnt ovenfor/foran.

⁷ Nestafvigte = (om tid) forrige, nærmest foregående.

⁸ Gedult/fordult = dulgt/gedølg, dvs. skjult/gjemt.

Inndelingen i avsnitt, og sammenstillingen av spørsmål og svar, er gjort for å underlette lesingen.

Oppdatering pr 28 Okt 2012

Det er ikke klart om dødsdommen faktisk ble fullbyrdet. *Chirsten* Andersdatter Stenløvs ble publ.absolv. i Kleive kirke 25 Jan 1733. *Chirsti* Andersdatter Stenløvs ble gift med Halda Ellevsen Vike i Tresfjord kirke 17 Okt 1734, og de fikk barna Anders (døpt 05 Aug 1736 i Tresfjord) og Synnøve (døpt 16 Mar 1738 i Vestnes). Det er kun datteren Synnøve som nevnes av barn i skiftet etter Halda Ellevsen i Bud av 17 Jan 1743, der *Christi* Andersdatter er igjenlevende enke etter ham. Om dette er en og samme – og dødsdømte – Kirsten Andersdatter Stenløvs f.1697, gjenstår å se.

Takk til Kjell Farstad for informasjon om skiftet i Bud, og dåpen til de to barna.